

Jakob Maksimilian,

po božjem vsmilenju knezoškof Lavantinski,

prisednik papeževga prestolja, doktor bogoslovja, i. t. d.

vsem vernikom svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda!

V svojem pastirskem listu od 29. junija (rožnika) t. l. sim vam, preljube ovčice Kristusove, oznanil, da so sv. Oča Pij IX. občni cerkveni zbor na 8. decembra (grudna) t. l. sklicali. Naj bi vsi katoliški kristjani toliko bolj za to sveto stvar se vneli, in s čistim srcem blagoslova od Boga prosili, so ob enem sv. Oča za čas cerkvenega zbora odpustke, kot za sveto leto, dovolili, kakor sim vam v istem listu na znanje dal.

Bliža se čas, da se začne cerkveni zbor, in tudi mene kliče glas namestnika Kristusovega v Rim, da se pridružim višim pastirjem vesoljne cerkve, ki pridejo na zbor.

Preden se pa od vas, preljubi kristjani in ovčice moje, za nekaj časa podam, se želim z vami lepo posloviti, ter se vašim pobožnim molitvam priporočiti.

Vem, da boste tudi vi, kakor katoliški kristjani po drugod, radovedno ta čas obračali svoje oči proti Rimu, ki je središče svete Kristusove cerkve. In kaj bi tudi ne; vsaj je občen cerkveni zbor preimeniten dogodek, ne le za katoliško cerkev, nego sploh za ves človeški rod. Naj vam toraj — in to bodi za slovó — ob kratkem povem: česar da smete od prihodnjega cerkv. zbora pričakovati, in česar se vam ni od njega bati? Naj pristavim pa k temu tudi, česar da jaz pričakujem od vas, ko me med vami ne bo?

I.

Česar tedaj smete od cerkv. zbora pričakovati? Pričakovati smete v obče zdravila zoper mnogotere napake, ki se dan danas po kristjanskem svetu kažejo, in ktere najbolj občuti sveta cerkev Kristusova, toraj jim bo tudi skušala zdravila najti. Pričakovati smete, da bode cerkv. zbor pokazal pota, po katerih bi se odpravila raztepenost, ki se kaže celó med onimi, kateri še verujejo v Jezusa Kristusa, Sinú božjega, ki je za nas človek postal. Pričakovati se sme, da bode cerkv. zbor posluhnil želje in nasvete, ki so jih iz nekterih krajev katoliški kristjani sami razodeli, ter se bo odločilo, kar se posebnim okoliščinam časa in krajev prilega; ogibal se bo pa cerkv. zbor vsake premembe, ki bi utegnila sveti cerkvi zatreti bistveno osnovo, bodi si v veri, ali v cerkvenem ustavu, ali pa v cerkvenem redu. — Pričakovati je, da bode sveta cerkev po občnem zboru zasledila in proglasila poglobitve zmote današnjega časa, ter pokazala vernikom, česar se jim je varovati; kazaje pa na nevarne zmote ne bo sveta cerkev oseb, ki so v zmotah, obsojevala, nego sodbo nad njimi Bogu prepustila. — Pričakovati smemo, da bode cerkv. zbor krepko branil pravice, od katerih sveta cerkev popustiti ne more, ako noče sama sebi največo krivico delati; pri tem pa ne bo cerkv. zbor nikomu v njegove lastne

pravice segal; s kratka, cerkv. zbor se bode posvetoval in sklepal le o rečeh, ki zadevajo dušni blagor in zveličanje pravovernih kristjanov.

Dobro mi je znano, da se sem ter tje ljudje po svetu strašijo s prihodnjim cerkvenim zborom, češ, da utegne nevarno biti, kar se bo na njem določilo. Ljudje, ki že zdaj, preden je še cerkv. zbor svoje delo pričel, na-nj sum ženejo, pač dobrega namena nimajo, ampak so večdelj, kar to zadene, ali nevedneži, ali pa cerkvi sovražni. Kdor je neveden in te stvari ne ume, njemu se spodobi, ako hoče poštenjak biti, da se podučiti dá od onih, ki vedó, kaj da so cerkveni zbóri in kaj delajo; kogar pa le neprijaznost do svete cerkve navdaja, da kristjane moti, njega ne poslušajte, kajti že njegovo obnašanje kaže, da ni prijatelj sv. cerkvi.

Ne bom vsega po vrsti razkladal, kar se je že in se še kot strašilo proti cerkvenemu zboru po svetu razobeša; toda svojo pastirsko besedo vam zastavljam, da so to le prazni strahovi, in da take besede celó nič resničnega v sebi nimajo, kakor se bo v kratkem pokazalo. Cerkv. zbor — tega bodite na mojo besedo prepričani — nikakor ne bo podkopaval mirú med posamesnimi državami, niti ne bo sloge in zastopnosti med raznoverskimi prebivalci po državah podiral; cerkv. zbor se ne bo pokazal sovražnika, še nezaupnega nasprotnika ne proti vsemu temu, kar se je po pametnem napredvanju dognalo, bodi si že na znanstvenem polju, ali pa v družih stvareh, ki se s časom vred preminjajo in napredvajo.

V vseh teh in enacih rečeh ne bo cerkv. zbor celo nič prenarejal ali ovirati skušal. O tem namreč, kako da naj, postavim, vladarji vladajo, ali se naj države uravnajo, cerkv. zbor ne bo sodil, ker dobro vé, da v državljanskih rečeh sveti cerkvi soditi ne gre, in tudi cerkvena zgodovina spričuje, da, kadarkoli so se pravice sveti cerkvi pripoznavale ali kratile, tega nikdar kriva ni bila ta ali ona državna ustava, nego le duh državníkov, ki so vladali. Pod vsako državno ustavo, ki so se po raznih državah vpeljale, bilo je za sveto cerkev dobro ali zlo, kakoršni so namreč proti cerkvi oni bili, ki so državno krmilo v rokah imeli. Ničesar sveta cerkev bolj ne želi, in tudi bolj želeti ne more, kakor da, gledé na sveto stvar, za katero skrbeti ima, in z ozirom na mirno vest svojih otrok, v lepem miru z državo živi, ki je, da si tudi drugači in v drug namen, kakor sveta cerkev, naredba Božja.

Sveta cerkev obžaluje, da kristjanski svet ni več edin, — da se ne kaže več kot ena velika družina, brez vsega razpóra, kakoršno je namenil Gospod; da ni več ona, kakor je bila v apostolskih časih, v veri in ljubezni lepo združena, ne še razkosana občina Gospodova, enega srca in enega duha. (Djanj. ap. 4, 32.) Ne bode li smel prihodnji cerkv. zbor nad tem razdrtjem svoje žalosti odkriti? ne bode li smel želje izreči, da bi naj Gospod svoji sveti cerkvi to nadlogo preložil, ter skoraj svojo besedo izpolnil, da „bode eden pastir in edna čeda!“

Občni cerkv. zbor se bo tedaj s žalostjo spomnil kristjanov, ki so ločeni od svete katoliške cerkve; kaj pa še hoče vrh tega storiti, to zdaj le Bog sam vé. Celó gotovo pa je, česar cerkv. zbor v tej reči storil ne bo, namreč: vzbujal ne bo srda proti našim drugovernim bratom in sestram, marveč naročal bo, kristjansko ljubezen njim skazovati; priporočal bo, ž njimi prav po kristjansko potrpeti. Kristjanska pa je potrpnost (tolerancija), ako vselej osebo drugovernika ločimo od njegove zmote. Zares je te po kristjansko; kajti poglobitna zapoved Kristusova je ljubezen, ki rada potrpi in se usmili njega, ki je v verskih zmotah, in toraj usmiljenja najbolj vreden. Ravno zato pa, kdor iz prave kristjanske ljubezni z drugoverniki potrpi, s tem nikakor ne kaže, da za svojo vero ne mara. Verska vne-marnost je le tam, kder se zmota in resnica ednako ceni, če kdo nespametno blebeta, da je vse edno, ali je kdo te ali one vere. — Z drugoverci bomo tedaj, preljudi kristjani, po občnem cerkvenem zboru ravno tako v miru in slogi (zastopnosti) živeti smeli, kakor do zdaj; cerkev nam tega ne bo branila, in tudi težje ne storila.

Dostikrat, če tudi morebiti ne ravno med vami, pa sploh po svetu, in posebno še od onih, ki se hoté učene in prebrisane pokazati, se je že čulo in se še čuje, da ste si vera in učenost v nasprotju. Po tem takem bi človek, ki je prebrisane glave in veliko vé, ne mogel več verovati, kar nam je Bog razodel. Ni še dolgo tega, ko se je kaj tacega pri nekem zboru trdilo. Kaj pa hočejo s tem, kakor reči, da sveta katoliška cerkev posebno pri svojih stanovitih in nepremenljivih verskih členkih napredka v družih vednostih trpeti in mu prijazna biti ne more? Ali pa je to res? Pač žalostno, preljubi, bi bilo, ko bi res tako bilo; najhujše bi to bilo za katoliško cerkev samo. Ko bi namreč znanosti, ki si jih človek v družih rečeh pridobi, sveti kat. veri na potu bile, bi sveta cerkev ne imela obstanka v prihodnosti pričakovati, v tem, ko jej vendar Gospod sam obstanek do konca sveta zagotavlja. (Mat. 28, 20.) Toda gola laž je, da bi si vera in učenost v nasprotju bile. Kdor verske členke prav ume, ne bo nikoli z drugimi, posvetnimi znanostmi navskriž. Bog je stvarnik svetá, kakor tudi človeške pameti. Po nauku sv. Pavla (Rimlj. 1, 19, 20.) se Bog človeku razodeva v vseh stvareh tega sveta, tako da nam vesoljni svet Božjo vsemogočnost, dobroto, previdnost in neskončno modrost oznanuje. Druga pot, spoznati Boga, je pa razodenje Božje, po katerem Bog sam naravnoč človeški slabosti pomaga, ter človeka uči, kaj da verovati in storiti ima. Bog tedaj govori iz narave, iz vseh stvari tega svetá; govori tudi v svetem razodetju, katero hrani in razlaga sveta katoliška cerkev. Kako bi si tedaj v nasprotju bilo to, kar se kaže v pozemeljskih stvaréh, in ono, kar Bog sam po svoji sveti cerkvi govori? Kdor trdi, da se to, kar narava podaja in uči, ne strinja s tem, kar razodenje Božje govori, on ne umé ali razodenja Božjega, ali pa tega ne, kar se je iz narave naučil. In prav to, pa ničesar druga, je krivo, da puhla posvetna vednost sveto vero odbija, češ, da nasprotuje človeškim znanostim.

Dostikrat namreč nekteri učenjaki, ali prav za prav le oni, ki hoté učenjaki veljati, stvari trdijo, ki niso dognane, ampak le na videz resnične; zatoraj pa tudi s časoma potihnejo in se novim trditvam umaknejo, ktere pa ravno tako malo obveljajo, kakor prejšne, s takimi nedognanimi dvomljivimi trditvami se, kaj pa de, lahko v nasprotje zabrede s svetimi, od Boga razodetimi resnicami; ker je pa stvar, ki si jo po tem takem človek domišljuje, nedognana, neresnična, je tudi nasprotje le na videz no, ki mora zginoti, brž ko človeška pamet stvarém globeje do korenine seže.

Čemu pa te reči v pastirskem listu omenjam? Zato, da pohujševanju v okom pridem, če bi namreč kdo predrznil se trditi, da se bo prihodnji cerkv. zbor znanostim in napredvanju današnjega časa nasproti postavil. Sveta cerkev — in tako odgovorite, če vas kdo s tacimi kvantami nadlegovat pride — sveta cerkev, pravim, je vsikdar bila in bo največa prijateljica znanostim, toda le resničnim, ne pa puhlim in zmedenim znanostim; ona se veseli napredka v vseh posvetnih rečeh, toda le pravega, ne pa navideznega, krivega napredka, ki le samo tají, česar ne ume; rajši razdira, kakor pa zida.

III.

Povedal sim vam, česar smete od prihodnjega cerkv. zbora pričakovati; naj še izrečem, česar da tudi jaz od vas, preljube ovčice moje, pričakujem? Prosim vas pred vsem, in to z besedami sv. apostola Pavla, ktere je pisal Filipčanom (2, 12.): „Tako tedaj, preljubi moji, kakor ste vsikdar pokorni bili, ko sim pri vas bil, tako delajte tudi sedaj, ko me pri vas ne bo, toliko bolj za svoje zveličanje s strahom in trepetom“ (to je: s prav posebno skrbjo.) Spomnite se mene, svojega škofa, v molitvah, in molil bom tudi jaz za vas na grobu apostolov, da zvesti ostanete veri v Gospoda našega, Jezusa Kristusa.

Še ena reč mi posebno na srcu leži: ljuba mladina namreč. Njo vam, kristijanski starši, prav prisrčno priporočam, kakor sim jo tudi duhovnim gospodom v posebnem listu priporočil. — Posebno še pa vam, gospodje učitelji! mladino priporočam, kakor sim to storil v svojem past. listu od 27. januarja (prosinca). Sicer je uradna ali službena razmera med katoliško cerkvijo, t. j. med njenimi služabniki in pastirji in pa med národno šolo v najnovejšem času se predrugačila; toda duhovska zveza, ki veže katoliško šolsko mladino in katoliške učitelje s sveto cerkvijo, se razdrla ni. Navdaja me veselo upanje, da vas, katoliški gg. učitelji! ravno to nagibalo bo, iz lastnega prepričanja pripomagati k pravi kristjanski odreji izročene vam katoliške mladine, ker ste tudi sedaj, kakor poprej dokler ste še v službeni razmeri z dušnimi pastirji bili, katoliški kristjani in učeniki katoliških otrok ostali. Službene razmere se zamorejo preminjati, pa kristjansko-katoliške dolžnosti ne nehajo nikoli za človeka! — Dognana je pa reč, da iz otrok, ki se v duhu verske vnemarnosti izrejajo, ni nikdar kaj prida bilo. Hočemo poštenih, zvestih, pravičnih, in toraj olikanih ljudi iz šol dobiti, se mora mladina po Jezusovem duhu izrejati, ter je pred vsem na to gledati, da se otrok že tačas, ko v šolo hodi, prav po kristjansko delati in živeti nauči. Blagor učitelju, ki to umé!

Vam vsem, preljubi kristjani! slednjič s svetim apostolom Pavlom rečem: „Če tudi po telesu pri vas nisim, sim vendar v duhu z vami, in bom vesel, če vas v lepem redu in stanovitne v Kristusovi veri vidim.“ (Kološ. 2, 5.)

Milost Gospoda našega, Jezusa Kristusa, bodi z vami! Amen.

V Mariboru, na god svetih apostolov Šimona in Juda. 1869.

Jakob Maksimilian,

knezoškof lavantinski.